

Bijlage 1 – aantal scenario's tav dossiers in landen van herkomst waarmee de adoptierelatie wordt beëindigd

Ten aanzien van lopende procedures in landen van herkomst waarmee de adoptierelatie zal worden beëindigd zijn grofweg drie scenario's denkbaar:

1. Naast de dossiers in landen van herkomst waarmee de adoptierelatie wordt voortgezet, worden ook deze dossiers overgedragen aan de CBO;
2. De dossiers in landen waarmee we de adoptierelatie beëindigen worden niet overgedragen aan de CBO, maar de periode om te vervolgen wordt verlengd door de vergunningen van de vergunninghouders te verlengen tot eind 2025 (expiratedatum NAS).
3. De dossiers in landen waarmee we de adoptierelatie beëindigen, worden niet aan de CBO overgedragen en de vergunningen van de huidige vergunninghouders worden niet verlengd en verlopen volgens de nu geldende expiratedata in februari 2024 en oktober/december 2025.

Hieronder worden deze drie scenario's langsgelopen.

Ad. 1: dossiers in alle landen van herkomst worden overgedragen aan de CBO.

Aspirant-adoptiefouders kunnen hun procedure in het land van herkomst waarin op dit moment hun dossier ligt verder vervolgen zonder een hieraan gekoppelde einddatum. Dit zou eveneens betekenen dat de nieuw op te richten – en een in dat opzicht nog kwetsbare – CBO bij zijn start wordt belast met een aanzienlijk aantal extra dossiers (om en nabij de 65) bovenop dossiers uit de landen van herkomst waarmee de adoptierelatie wordt voortgezet. Hierin schuilt het risico dat de CBO, die het nieuwe adoptiebeleid symboliseert en een extra waarborg binnen het nieuwe interlandelijke adoptiesysteem moet zijn, geen invulling geeft aan deze ambitie om een frisse start te maken en wordt overbelast. Dit kan in negatieve zin van invloed zijn op de continuïteit en kwaliteit van de bemiddeling. Zeker ook omdat de aspirant-adoptiefouders in een land als de VS al veel langer dan gemiddeld staan ingeschreven en hiermee ook een aparte problematiek kan meebrengen. Bovendien verhoudt de overdracht van deze dossiers aan de CBO en daarmee het laten liggen van deze dossiers in de landen zich slecht tot het besluit dat voorzetting van adopties uit deze landen niet langer wenselijk is. En daarbij is het (nog) maar de vraag of de CBO zich hiertoe bereid zal gaan tonen.

In dit scenario zou de CBO (alsnog) de nog uit te voeren bemiddelingsactiviteiten (waarvoor aspirant-adoptiefouders bij A New Way reeds hebben betaald) overnemen. Voor eventuele extra kosten ten aanzien van de bemiddeling door de CBO zou, afhankelijk van deze kosten, vanuit de CBO kunnen worden tegemoetgekomen.

Ad. 2: dossiers in herkomstlanden waarmee de adoptierelatie wordt beëindigd worden niet overgedragen aan de CBO, maar de vergunningen van de huidige vergunninghouders worden verlengd tot die van de langstlopende: 17 dec 2025.

Het laten doorlopen van alle vergunningen tot eind 2025 betekent dat de huidige vergunninghouders tot medio 2025 kunnen bemiddelen in landen waarmee de adoptierelatie wordt beëindigd. Daardoor krijgen de nu ingeschreven aspirant-adoptiefouders bij A New Way ruim anderhalf jaar extra gelegenheid om bemiddeld te kunnen worden in die herkomstlanden. Voor de aspirant-adoptiefouders bij Wereldkinderen en Meiling komt er een periode van een aantal maanden bij. Dit vergoot de kansen voor een aantal aspirant-adoptiefouders. Het aantal aspirant-adoptiefouders waarbij dit niet lukt, kan hierdoor dalen. De vraag daarbij is hoeveel matches deze extra periode van een paar jaar oplevert, met inachtneming dat de dossiers van de aspirant-adoptiefouders in de VS hier al langere tijd liggen. Gebaseerd op eerdere jaren zou kunnen worden uitgegaan van misschien 15 matches. Wel kan na deze extra periode ten opzichte van nu aannemelijker zijn dat het niet volledig afronden van de bemiddelingsfase met een adoptie voor een groot deel samenhangt met de mate waarin zij (niet) bemiddelbaar zijn gebleken. Naar verwachting biedt dit scenario de komende jaren (tot aan medio 2025) enige politieke en maatschappelijke rust, vanuit de hoek van de aspirant-adoptiefouders en de vergunninghouders. Hier staat tegenover dat het scenario aanvullende financiële gevolgen heeft voor JenV en uitvoeringsconsequenties. Voor het langer in de lucht houden van de vergunninghouders, in het

bijzonder A New Way, wordt uitgegaan van extra JenV-subsidie. Deze extra kosten moeten worden opgevangen in de begroting van JenV. Daarnaast zal nog geruime tijd met de huidige vergunninghouders moeten worden samengewerkt en toezicht moeten worden gehouden, terwijl de relatie uiterst broos is. Vanuit de vergunninghouders is er veel wantrouwen en verwijt richting de overheid. Dit zal zich ook uiten in de ketensamenwerking die langer in 'oude stijl' zal doorlopen. Een andere complicerende factor is dat het verlengen van de vergunningen van de huidige vergunninghouders voor het langer voorzetten van procedures in landen waarmee we de adoptierelatie beëindigen haaks lijkt te staan op het besluit om deze adoptierelaties te beëindigen en het interlandelijke adoptiesysteem (zo) sterker te reguleren met extra waarborgen.

Voor het kunnen verlengen van de vergunningen, moeten de vergunninghouders in principe een aanvraag indienen. Het ambtshalve verlengen van een vergunning is niet mogelijk. Het is nog onbekend hoe de vergunninghouders, en in het bijzonder A New Way en Meiling, hiertegenover staan. In het geval de vergunninghouders niet meegaan met deze optie kiezen zij ervoor om de periode dat er nog kan worden bemiddeld in de landen van herkomst waarmee de adoptierelatie wordt beëindigd niet te verlengen. Mochten ze een aanvraag voor verlenging van de vergunning indienen, zal in het verlengingsbesluit van de vergunning expliciet worden gemaakt dat het doel van de verlenging is het zoveel mogelijk tijdens die periode nog afmaken van procedures in landen waarmee de adoptierelatie zal worden beëindigd.

Als aspirant-adoptiefouders willen overstappen naar een land waarmee de adoptierelatie wordt voortgezet en ze doen dat binnen enkele maanden zou kunnen worden aangeboden de inschrijfkosten die ze daarvoor moeten gaan maken bij de CBO te vergoeden. Een belangrijke reden voor een dergelijke tegemoetkoming, is het verkleinen van het aantal interlandelijke adopties dat nog zal plaatsvinden uit landen van herkomst waarmee we de adoptierelatie willen beëindigen. De totale kosten van dit scenario worden geschat op meer dan 500.000 euro.

Ad. 3: dossiers in herkomstlanden waarmee we de adoptierelatie beëindigen, worden niet aan de CBO overgedragen en de vergunningen van de huidige vergunninghouders worden niet verlengd en verlopen in feb 2024 of in 2025.

Het niet overdragen aan de CBO van dossiers in landen waarmee we de adoptierelatie beëindigen en het niet verlengen van de vergunningen van de huidige vergunninghouders tot aan eind 2025 heeft vergaande gevolgen voor een aantal aspirant-adoptiefouders. De expiratedatum van de vergunning van A New Way op 14 februari 2024 betekent dat A New Way nog maximaal een aantal maanden de tijd heeft om te bemiddelen voor de aspirant-adoptiefouders. Hier komt bij dat voor de VS hoge inschrijfkosten op voorhand zijn gemaakt voor de volledige bemiddeling. Een keuze voor dit scenario levert op dat uitvoering wordt gegeven aan het zo spoedig mogelijk niet meer adopteren uit landen waarmee de adoptierelatie wordt beëindigd, maar zal naar verwachting tot politieke en maatschappelijke onrust leiden vanuit de hoek van aspirant-adoptiefouders en de vergunninghouders. Zeker gezien de eerder gedane uitspraken door de (vorige) Minister voor Rechtsbescherming dat lopende procedures kunnen doorlopen, bij aspirant-adoptiefouders de verwachting hebben gewekt dat de bemiddeling kan worden afgerond in het land waar hun dossier nu ligt.

Aspirant-adoptiefouders kunnen hun procedure voortzetten door te opteren voor de herkomstlanden waarmee de adoptierelatie wordt voortgezet en zich hiervoor in te schrijven bij de CBO. Dit biedt emotioneel alsnog perspectief, maar betekent in principe extra investeringen, onder andere extra kosten voor de bemiddeling door CBO. Voor terugbetaling van betaalde maar niet geleverde diensten zouden aspirant-adoptiefouders terecht kunnen bij de huidige vergunninghouder en/of de desbetreffende partijen in landen van herkomst. Te overwegen valt een tegemoetkoming aan aspirant-adoptiefouders te bieden als de vergunninghouder niet kan voorzien in terugbetaling van niet-geleverde diensten, via subsidie aan de vergunninghouders.¹ Als binnen enkele maanden wordt gekozen voor inschrijving bij de herkomstlanden waarmee de adoptierelatie wordt voortgezet kan vanuit de CBO worden tegemoetgekomen in inschrijfkosten. Voor JenV komen de kosten daarvoor uit op max. 650.000 euro.

¹ Hierbij kan bijvoorbeeld worden meegewogen in hoeverre het stoppen met een land wel de oorzaak is van de schade.